

ČESKO-MAĎARSKÉ
OB(Z)ORY:
Kapitoly z dějin
česko-maďarských
univerzitních
vztahů

Jiří Januška (editor)

UNIVERZITA KARLOVA
NAKLADATELSTVÍ KAROLINUM
2018

Recenzenti: prof. Dr. hab. Csaba Gy. Kiss
Dr. Gábor Benedek, CSc.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Česko-maďarské ob(z)ory : kapitoly z dějin česko-maďarských univerzitních vztahů /
Jiří Januška (editor). – Vydání první. – Praha : Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum,
2018. – 479 stran
Německé a anglické resumé
ISBN 978-80-246-3355-8

80(=511.141)+908(439) * 80(=162.3)+908(437.3) * 378.4 * 316.72/.75 * (437.3) * (439) *
(048.8:082)

- hungaristika – Česko – 19.–21. století
- bohemistika – Maďarsko – 20.–21. století
- univerzity – Česko
- univerzity – Maďarsko
- Česko – kulturní vztahy
- Maďarsko – kulturní vztahy
- kolektivní monografie

80 – Filologie [11]

© Univerzita Karlova, 2018
© Jiří Januška, ed., 2018

ISBN 978-80-246-3355-8
ISBN 978-80-246-3386-2 (pdf)

*Daně Gálové, Józsefu Juhászovi, Ludmile Hankó-Břízové,
Juliu Bredárovi a Evě Rákosové
in memoriam*

OBSAH

Předmluva (<i>Michal Stehlík</i>)	11
Úvodem	13
Proměnlivé role Mezinárodní společnosti pro hungarologii (<i>István Monok</i>)	19
I. Dějiny české univerzitní hungaristiky	25
Dějiny výuky maďarštiny a maďarské filologie na českých univerzitách (<i>Jiří Januška</i>)	27
Menšinová vysokoškolská výuka jako politická otázka – maďarské požadavky v Československu 1918–1938 (<i>Andrej Tóth</i>)	66
Život a dílo prvního „tvůrce“ české hungarologie Františka Brábka (<i>Marcella Husová</i>)	76
Několik poznámek ke korespondenci Pavla Bujnáka a Alberta Pražáka (<i>Marta Pató</i>)	83
Esej jako metoda? Obrysy literárněteoretického konceptu Petra Rákose (<i>Evžen Gál</i>)	91
Hungaristika v životním díle Josefa Macůrka (<i>Marta Romportlová</i>)	97
Richard Pražák – hungarista a Středoevropan (<i>Vladimír Goněc</i>)	100
Pražská univerzitní hungaristika a její role v oblasti překladů maďarské beletrie (<i>Simona Kolmanová</i>)	105
II. Dějiny maďarské univerzitní bohemistiky	115
Budapešťská bohemistika včera a dnes (<i>Veronika Heé</i>)	117
Bohemistika na univerzitě v Szegedu (Segedíně) (<i>Mihály Kocsis – Marta Pató</i>)	127
Byla jednou jedna bohemistika... 20 let existence bohemistiky na Katolické univerzitě Pétera Pázmánye v Piliscsabě (<i>Andor Mészáros</i>)	132
III. Maďarští (uherští) studenti na českých univerzitách	137
Uherští studenti na pražských univerzitách (od počátku do roku 1918) (<i>Andor Mészáros</i>)	139
Historie Studentského kroužku Endre Adyho a jeho vztah k pražské univerzitní hungaristice (<i>Tihámér Lacza</i>)	146
Studentský klub Ference Kazinczyho v Brně v minulosti a současnosti (<i>Tünde Ambrus</i>)	150
IV. Miscellanea z česko-maďarských vztahů neuniverzitních	157
Česko(slovensko)-maďarské politické vztahy v 19. a 20. století (stručný přehled) (<i>Eva Irmanová</i>)	159
Juraj Ribay, Ferenc Széchényi a založení Uherské zemské (dnešní Národní Széchényiho) knihovny roku 1802 (<i>Eszter Deák</i>)	167
Zájem maďarské literární komparatistiky o střední Evropu (historicko-metodologické zamyšlení) (<i>Tamás Berkes</i>)	177

Maďarština pro Čechy. Několik poznámek o specifických rysech gramatické struktury a o slovní zásobě maďarštiny (<i>Angelika Schreierová</i>)	182
Jak čeští mluvčí vyslovují maďarská vlastní jména? (výsledky první fáze výzkumu) (<i>Lucie Jílková</i>)	190
Slovanská jména v dnešním maďarském repertoáru křestních jmen (<i>Erszébet Fercsik</i>)	198
V. Biograficko-bibliografické medailonky pedagogů české univerzitní hungaristiky	213
Úvodní poznámka	215
Josef Blaskovics	216
František Brábek	217
Julius Bredár	227
Pavel Bujnák	228
Eszter Deák	231
Evžen Gál	233
Simona Kolmanová	236
Josef Macůrek	241
Jan Mészáros	243
Karel Mráz	245
Ágnes Mrlíková	245
Jan Pecháček	245
Robert Pejša	246
Richard Pražák	246
Petr Rákos	249
Mansvet Riedl	251
Marta Romportlová	258
Angelika Schreierová	263
Vladimír Skalička	263
VI. Vzpomínky na pražský a brněnský univerzitní obor maďarština	267
Ze vzpomínek na studium hungaristiky (<i>Miloslava Knappová</i>)	269
Obraz oboru maďarština z pohledu studenta, a dále učitele (<i>Jan Mészáros</i>)	270
Poděkování oboru maďarština aneb Jak mě pan docent Rákos zlanal pro vědu (<i>György Magyar</i>)	273
Vzpomínání na pražské studium v 70. letech (<i>Angelika Schreierová</i>)	275
Když se řekne vůle... Subjektivní vzpomínka na prof. Petra Rákose (<i>Robert Svoboda</i>)	276
Vzpomínky na mé lektorské působení na FF UK (<i>Veronika Heé</i>)	277
Vzdělanost a slušnost (<i>Dana †2015 a Evžen Gálovi</i>)	280
Prozpíváný semestr (<i>Lucie Jílková</i>)	283
Assez d'eau! aneb Dvacet uherských let (<i>Tomáš Vašut</i>)	284
Pět krásných let na pražském oboru maďarština (<i>Vilma Eöry</i>)	286
Vzpomínky na pražský obor maďarština (<i>Ferenc Bíró</i>)	287
Brno 1987–1995 (<i>Eszter Deák</i>)	289
S Kazinczym pod Špilberkem: vzpomínky na brněnskou hungaristiku (<i>Attila Kovács</i>)	291
VII. Texty a dokumenty	293
František Brábek: Z mých vzpomínek	295
Josef Macůrek: Úvahy o mé vědecké činnosti a vědeckých pracích (úryvky)	303
Petr Rákos: Emigrovat	308
Petr Rákos: Multilaterální přístup: odhalení pseudospecifik a nedorozumění	310
Richard Pražák: Stručné dějiny české hungaristiky jako vědecké disciplíny od nejstarších dob do roku 1945	318
Gábor Rudnai: U Radnice	348
Dva dobové příležitostné texty o studiu oboru maďarština (<i>Amicus Revue</i> , 1994)	349
Žádost pražské univerzity o zřízení učitelské stolice maďarského jazyka (1853)	355
Povolení císaře Františka Josefa ke zřízení stolice maďarštiny na pražské univerzitě (1853)	356
Policejní zpráva o pobytu Mansveta Riedla v Pešti (1861)	357

Stanovy semináře pro maďarskou filologii (Praha 1930)	359
Výměna dopisů mezi Václavem Vondrákem a Jánosem Melichem (1922)	360
Roční zprávy lektora češtiny na univerzitě v Szegedu (Segedině) zasílané na ministerstvo školství (2007–2014) (<i>Tomáš Vašut</i>)	363
Seznam lektorských cvičení, přednášek a seminárních cvičení z maďarštiny a maďarské filologie na pražské univerzitě 1854–1939	372
VIII. Obrazová příloha	393
Seznam fotografií – zdroje	411
Seznam autorů	413
Použitá literatura a prameny	415
Rezümé	445
Summary	462
Seznam zkratk	465
Jmenný rejstřík	468

PROMĚNLIVÉ ROLE MEZINÁRODNÍ SPOLEČNOSTI PRO HUNGAROLOGII²⁴

István Monok

Instituce je užitečná, vždy když má nějaká skupina lidí společný zájem, který považuje za důležitý. Každá instituce zároveň žije svým vlastním životem. Má své zaměstnance, osoby, které žijí z toho, že ji zastupují a rozvíjejí, a samotná instituce pak začíná reprezentovat jisté zájmy. Nejprve v souladu s původně stanovenými cíli, později reprezentuje své vlastní cíle institucionální. Neznám žádný bohubilý záměr, jehož příběh by se nevyvíjel takto. Domnívám se, že i proto byl Martin Luther nucen zapsat: *Ecclesia semper reformanda est* – možná že ani on by neviděl rád reformní snahy církve jím založené, které poukazují na cíle „původní“. Těch nedosáhl ani on sám.

Roku 1802 dostal Ferenc Széchényi (1754–1820) od císaře Františka povolení založit knihovnu, kterou pojmenoval *Bibliotheca Regnicolaris*. Zakladatel nazval budoucí sbírku takto, nikoliv názvem *Bibliotheca Nationalis* ani *Bibliotheca Nationalis Hungariae*, a už vůbec ne *Bibliotheca Hungarica Nationalis*. Svůj záměr formuloval tak, že by v jedné sbírce rád shromáždil všechna *hungarica*, neboli veškeré dokumenty vztahující se k Maďarům a k *Hungarii* a umožnil k nim přístup. *Hungaria* není totéž co Maďarsko, ba ani Uhersko, je to *Regnum Hungariae* (a v době založení sbírky například nebylo jeho součástí Sedmihradsko). Otázka zní: když Róbert Gragger (1887–1926) jakožto vedoucí Maďarského semináře (*Ungarisches Seminar*) Berlínské univerzity zahájil svoji činnost (19. srpna 1916) a začal používat pojem „hungarologie“ (*Hungarologie*), jakou disciplínu tím měl na mysli? Seminář totiž vznikl za účelem vyučovat „maďarský jazyk a literaturu“. V pracovním plánu prvního čísla *Ungarische Jahrbücher*, který vyšel poprvé roku 1921, Gragger jasně proklamuje svůj záměr:

Na prahu nového světa [...] je povinností zodpovědného člověka, aby se snažil o věcné seznámení s národy²⁵. [...] *Ungarische Jahrbücher* chtěl být vědeckým orgánem pro maďarský jazyk, historii a kulturu [...]. Kromě úzce pojatých otázek vědeckých je třeba každou hospodářskou, sociální, politickou a uměleckou otázku chápat jako otázku kulturní, neboť kultura pro nás

²⁴ Mezinárodní společnost pro hungarologii (*Nemzetközi Magyarstudományi Társaság; International Association of Hungarian Studies*) sdružuje odborníky zabývající se maďarským jazykem, kulturou a společností, byla založena v roce 1977. István Monok je v současnosti spolupředsedou (*társelnök*) této společnosti. (Pozn. editora.)

²⁵ Pojem *nép* (lid) užitý autorem článku zde překládám do češtiny jako *národ*. (Pozn. překladatelky.)

znamená souhrn hmotných a duševních výtvorů a institucí historicky zakořeněných ve společenském životě člověka.²⁶

Ve skutečnosti to, že jazyk a literaturu lze vyučovat bez široce pojatých poznatků z historie a dějin umění, tvrdí někteří teprve v poslední době. A jsou to nejspíš ti, kteří se o sebe navzájem zajímají asi natolik, aby se od druhého mohli dozvědět, co a kde koupit a jak se v cizí zemi zorientovat.

Jeden ze základních problémů pěstování „hungarologie“ ovšem vždy spočíval v tom, zda ne-Maďaři zajímající se o maďarštinu, maďarskou literaturu nebo umění dokážou přijmout názor, který je dnes v Maďarsku plně přijat. Tento názor říká, že žádný kulturní jev nelze pochopit, pokoušíme-li se okolnosti jeho vzniku nahlížet anachronicky. Neboli pokud rozebíráme maďarské literární dílo, které vzniklo v 17. století na území dnešního Slovenska, nemůžeme nevzít v úvahu fakt, že v tehdejšímu Uherském království je třeba počítat především s německými kulturními vlivy, s aktivní znalostí antických autorů a řekněme se znalostí názorů dobové slovenské inteligence. V tomto smyslu *a pouze v tomto smyslu* je předmětem hungarologie také zkoumání německých, slovenských, latinských a jiných textů napsaných na tomto území. To považuji za pravidlo i v tom případě, kdy někdo chce „prostě jenom“ vyučovat maďarštinu v rámci univerzitního kurzu (tedy nikoliv v jazykovém kurzu obchodní maďarštiny).

Od té doby, co Róbert Gragger vymezil pojem *hungarologie* a popsal jeho obsah, vedou se o tomto výrazu četné diskuse.²⁷ Každá z těchto diskusí nutně a přirozeně nesla charakteristiku období, v němž se odehrávala. Kulturní politika Maďarska i jednotlivých států, které hungarologická pracoviště přijaly a financovaly, chtěly vždy do výkladu tohoto pojmu zasahovat a také do něj zasahovat uměly a umějí. Sami badatelé a univerzitní pedagogové si chtějí zachovat „odbornou úroveň“, ale přesto se neustále konfrontujeme s tím, že každý z nás patří k jiné vědecké škole, máme jisté kulturní zájmy a vkus, kterým se naštěstí navzájem lišíme, a v této otázce není většina z nás determinována předsudky, které by byly určeny politickým přesvědčením. Pokud ano, pak v této diskusi zastává nikoliv odborné, ale politické stanovisko a obor se musí rozhodnout, zda chce vést politické diskuse.

Tak jako je víra něco jiného než náboženství a něco velmi jiného než církve (institute), tak jako je právo na svobodu projevu něco jiného než svoboda tisku a něco velmi jiného než tisk (institute, která má své majitele s jejich materiálními zájmy), stejně tak je souhrn znalostí vztahujících se k Maďarům a všem jejich státním útvarům něco jiného než věda o Maďarech (hungarologie) a něco velmi jiného než systém hungarologických institucí. Ve všech oblastech je to tak, že v nich pracují poctiví kazatelé, úředníci plnící své každodenní povinnosti, posedlí fanatici, kanovníci, biskupové a arcibiskupové, ba dokonce i tací, kteří se považují za papeže.

O každém národním společenství a zemi přemýšlíme v toposech, o sobě stejně jako o druhých. Činíme to z nedostatku znalostí nebo prostě z pohodlnosti. Setkáváme se s tím každodenně i ve vlastní odborné práci. Často to zažíváme tak, že západoevropská pracoviště

²⁶ Maďarsky cituje KORNYA, László: Gragger Róbert és az Ungarische Jahrbücher. *Hungarológia*, 1993, roč. 1, č. 2, s. 37.

²⁷ Za mnohé např.: GLAY, Béla – B. NÁDOR, Orsolya (eds.): *A hungarológia fogalma*. Budapest, Nemzetközi Hungarológiai Központ 1990. Jeden z textů tohoto sborníku je přístupný také česky: RÁKOS, Petr: Hungarologie: věc a slovo. In: RÁKOS, Petr: *Neúnavná slova*. Praha, Academia 2011, s. 503–512.

občas pozvou na nějakou akci odborníka ze střední Evropy s poukazem na to, že „musí pozvat také někoho z Východu“, nebo z taktických důvodů (snadněji tak získají finanční podporu), aniž by však o jeho názor projevil skutečný zájem. Jeden příklad za všechny: díky mezinárodní spolupráci docílila v 70. a 80. letech 20. století západoevropská pracoviště mimořádných výsledků, prestiže a hlubšího poznání při výzkumu středověkých a renesančních dvorů. Jejich odborné výstupy jsou skutečně významné, jen se vůbec nezabývají dvory „východního bloku“. Vynechat z kontextu Evropy 15. století Krakov, Prahu nebo Budín je nepřijatelné již z čistě odborného hlediska. Jenže příslušná odborná literatura tehdy existovala jen v exotických jazycích a udržovat kontakt s polskými, českými, slovenskými, rumunskými, chorvatskými nebo maďarskými odborníky bylo složité, a tak tedy zůstalo u „sterilní“ západní Evropy.

Svou práci vzájemně nesledovali ani odborníci humanitních věd středoevropského regionu a dodnes se na tom příliš nezměnilo. Částečně je to způsobeno jazykovými obtížemi, částečně tím, že nejenže jednotlivá národní vědomí nepřesahují oblasti, v nichž tyto národy žijí dnes – ve formulaci tohoto výrazu se odvolávám na studii Istvána Bibóa²⁸ –, ale také v uvažování o společném kulturním dědictví je upozaďováno ono „společné“ (a tento stav trvá dodnes).

Mezinárodní společnost pro maďarskou filologii byla založena roku 1977. Název byl zvolen nikoliv proto, že by nějaké spolky šilenců diskvalifikovaly výraz „hungarologie“, ale proto, že samotné obory, které by mohly mít v zájmovém poli hungarologii, nebyly schopny se dohodnout na tom, čím práci má tato společnost (jako instituce) podporovat a koho má tato instituce reprezentovat u světových odborných organizací (UNESCO CIPSH FILLM). Jako první se dohodly především filologické obory, představitelé maďarské filologie, tedy jazyka, literatury a etnografie.

Jejich jasně stanoveným cílem bylo vyhledat všechny výzkumníky a vysokoškolské pedagogy, kteří se ve světě zabývají „hungarologií“, umožnit jim vzájemně se informovat o své práci (roční bibliografie), vybavit je odbornou literaturou a získat zahraniční odbornou literaturu pro maďarské knihovny, dále vytvořit fórum pro živé diskuse (výměnu názorů, konference, kongresy) a zajistit vydávání studií ve světových jazycích. Motivovat badatele, kteří nežijí v Maďarsku, a zvláště pak ty, kteří působí na územích bývalého Uherského království, aby do Maďarska přijížděli na badatelské pobyty (velká část pramenů k výzkumu tohoto regionu je totiž uchována právě zde) a vytvořit k tomu stipendijní program. Shrňme-li to: poznat názory druhých a vyslovit ty své. Společnost tedy založila periodikum *Hungarológiai Értesítő*, v němž se setkávaly články zasílané z nejrůznějších částí světa do Budapešti spolu s články vydanými v Maďarsku, každý rok vycházely také bibliografické kapitoly. Časopis *Hungarian Studies* pak publikoval studie na maďarská témata v angličtině, němčině, francouzštině a italštině.

Od počátku se vyskytly zásadní diskutabilní body. Například: je možné pěstovat hungarologii jen v maďarštině? Nebo: může být hungarologem jen ten, kdo maďarsky alespoň čte? Poznávám, že prameny k hungarologii (prameny k výzkumu maďarské historie) jsou dodnes z většiny psané nemaďarsky (jsou psané především latinsky, německy a maďarsky,

²⁸ Maďarsky např.: Bibó, István: *Eltorzult magyar alkat, zsákutcás magyar történelem*. Budapest, Argumentum 2012. Česky: Bibó, István: Deformovaný maďarský naturel, slepá ulička maďarských dějin. In: Bibó, István: *Bída malých národů východní Evropy*. Brno – Bratislava, Doplněk – Kalligram 1997, s. 325–366.

ale mohl bych zde jmenovat řadu dalších jazyků). Je hungarologem ten, kdo se zabývá historickým jevem nebo jevem z oblasti duchovních dějin (*Geistesgeschichte*) a předmětem jeho komparatistického zkoumání bude záležitost maďarská, kterou pojedná na základě studia dostupných pramenů psaných v jiném jazyce nebo na základě četby cizojazyčné odborné literatury? Máme pod pojmem hungarologie rozumět metodiku výuky maďarského jazyka? (Jiné nazírání na hungarologii než jako na výuku tohoto zvláštního jazyka není na mnoha katedrách mimo Maďarsko vítáno – na to by někdejší předseda Společnosti Petr Rákos řekl, že v tom případě je na těchto místech třeba omezit se na výuku maďarského jazyka, neboť „hungarologie není to, co nabízí ústředí, ale to, čeho si žádá dané prostředí“.²⁹)

Historikové se roku 1977 domnívali, že k uskutečnění všech těchto a podobných cílů postačí jejich vlastní institucionální podpora. Hungarologickou diskusi totiž vždy paralelně provází také diskuse kulturněhistorická a podle historiků jsou to právě oni, kdo tuto diskusi skutečně pěstují. V praxi se ovšem – také na příkladu lexikonu dějin umění – ukázalo, že aktivnější byli literáti. Bylo tomu tak i v oblasti hungarologie. Po úspěšném budapeštském (1981) a vídeňském (1986) hungarologickém kongresu se ke Společnosti tedy připojili i historici. Po segedínském kongresu (1991) byla do sféry zájmu Společnosti definitivně včleněna témata historická, témata z dějin umění a církevních dějin, po roce 1989 byla zároveň posílána péče o mladé badatele a pedagogy.

Mladí badatelé chtějí znovu promyšlet historické a kulturněhistorické problémy, které již prodiskutovali jejich předchůdci, namísto otázek postavených na filologických základech si však kladou otázky teoretické. Proto se dostala na pořad dne témata jako křesťanství a maďarská kultura (Řím 1996) a otázky vztahu kultury a moci (Jyväskylä 2001). Bylo tedy jasné, že výrazem „maďarská filologie“ již nelze obsáhnout všechna témata, která pěstují členové této odborné obce. Proto si Společnost změnila jméno na Mezinárodní společnost pro hungarologii.

Od 90. let byly odstraněny překážky, které znemožňovaly bilaterální vztahy mezi institucemi západního a východního bloku a potřeba organizačně podporovat všestranné vzájemné vztahy již nebyla prioritní. Proběhla také technická, mediální revoluce: australský a estonský hungarolog spolu již nekomunikují prostřednictvím Budapešti. Místo tištěných bibliografií a informací se klade důraz na budování informačních portálů přístupných na internetu, badatelé dnes pracují s dokumenty staženými z elektronických knihoven. Ve spolupráci s Elektronickou knihovnou Széchényiho národní knihovny (*Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtára*) proto Společnost založila program takzvané Základní digitální knihovny hungarologie (*Digitális Hungarológiai Alapkönyvtár*),³⁰ která se opírá o (doplňený) bibliografický svazek vydaný roku 1986,³¹ jehož tituly jsou zpřístupněny fulltextově elektronicky. Vedle toho jsme do Elektronického archivu periodik³² zařadili některé hungarologické časopisy, které jsou přístupné zároveň z webové stránky Společnosti³³. V programu pokračujeme digitalizací časopisů, které vycházely mezi dvěma světovými válkami ve světových

²⁹ RÁKOS, Péter: A magyar filológia felsőfokú oktatása Közép-Európában. In: M. RÓNA, Judit (ed.): *Hungarológiai oktatás régen és ma*. Budapest – Kecskemét, Tankönyvkiadó – Petőfi 1983, s. 8.

³⁰ Dostupné z: <http://mek.oszk.hu/hungalap/> [cit. 2015-12-14]

³¹ D. MÁTAY, Mária – NYERGES, Judit – V. WINDISCH, Éva (eds.): *Hungarológiai alapkönyvtár. Könyvjegyzék*. Budapest, Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat 1986.

³² Dostupné z: <http://www.epa.hu/> [cit. 2015-12-14]

³³ Dostupné z: <http://hungarologia.net/> [cit. 2015-12-14]

jazyčích, a paralelně také na vytváření repozitáře digitalizovaných maďarských vědeckých děl Informačního centra Maďarské akademie věd. V průběhu digitalizace úzce spolupracujeme s odbornou zahraniční vědeckou obcí. Nechceme si digitálně přivlastňovat ničí dědictví a také bychom neradi, aby se o to samé pokoušela jakákoliv jiná kulturní obec tím, že by digitálně zveřejňovala cizí kulturní památky. Toto dědictví je společné a internet zaručuje i to, že se digitální kopie můžou objevit jako součást mnoha dokumentačních celků. Umožňuje to zároveň nacházet bezpočet správných textových souvislostí.

Společnost vždy dbala na to, aby její členové nepatřili k extrémním vědeckým školám a také aby nebyli aktivními politiky. Nemáme obavy z útoků, ale chtěli bychom si uchovat odbornost. Pokud není ve vědeckých otázkách možná shoda, usilujeme o jednání, které směřuje k dosažení konsenzu. To samozřejmě budí dojem, že je Společnost konzervativní. Jde možná o jistý „akademický konzervativismus“, tedy o postoj, který ví, že existuje řada pravd a věci se nemění rychle. Odpovědi na otázky hungarologie si vyžadují právě takovýto postoj, neboť je třeba zajistit především prostor pro klidný dialog mezi představiteli řady národů a států.

Mladé vědce se snažíme ke Společnosti přitáhnout také institucionálně. Pro studenty hungarologických doktorských programů organizujeme pravidelná tematická setkání, která svými tématy předznamenávají světové hungarologické kongresy (Debrecen 2006: Kultura, národ a identita; Kluž 2011: Jazyk a kultura v proměnách regionu). Materiály z těchto doktorandských symposií pravidelně vydáváme a zajišťujeme tak budoucím profesionálním badatelům odborné fórum.

Při přípravách na kongres chystaný na rok 2016 do Pécse (konal se zde v srpnu toho roku) se musíme znovu vyrovnat s novými světovými výzvami. Změnila se situace humanitních věd a jejich společenská pozice. Pragmatické uvažování orientované na zisk nejen že pochybuje o užitečnosti humanitních oborů, ale považuje je přímo za škodlivé tím, že znovu poukazuje na minulá nepřátelství a udržují tak napětí mezi národy. Můžeme proti tomu argumentovat, ale institucionální práci nelze nahradit jakkoliv erudovanými odpověďmi jednotlivců. To, jak rychle zastarávají objevy přírodních věd, navíc činí dojem, že dějiny těchto oborů nebo evidence a hodnotová hierarchizace tvůrčích výkonů minulosti jsou činností zbytečnou. V dnešním Maďarsku přichází o svoje instituce řada historických analýz poznatků z přírodních a technických věd (jsou rušeny univerzitní katedry i občanská sdružení). Nabízí se tedy oprávněná otázka, zda by podobně jako dějiny umění neměly být zařazeny mezi hungarologické disciplíny také dějiny vědy a techniky.

Podle četných hlasů by se Mezinárodní společnost pro hungarologii měla místo obohacování o nové obory stát opět jazykově a literárně (případně ještě etnograficky) zaměřenou společností. Méně úkolů, potažmo méně sporů a usilování na méně frontách. Přípravy na kongresové shromáždění chystané v roce 2016 jsou každopádně provázeny řadou protichůdných argumentací. Všichni se ovšem shodnou na tom, že Mezinárodní společnost pro hungarologii by měla být nadále odborným fórem, takovým, jež dokáže různost politických náhledů, mravů a vkusu svých členů udržet v rovnováze.

Přeložila Marta Pató